

ملاحظات راهبردی در آمایش فضایی شهرک‌های مسکونی با رویکرد پدافند غیرعامل

وحیدپوران^۱، دکترعلی اکبری^۲*

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت پروژه و ساخت، دانشگاه آزاد اسلامی واحد یادگار امام خمینی (ره) شهرری،
۲- دکتری معماری و عضو هیئت علمی دانشکده هنر و معماری دانشگاه آزاد اسلامی واحد یادگار امام خمینی (ره) شهرری

چکیده:

با گریزی بر تاریخ شهرنشینی، می‌توان دریافت که در اکثر کشورهای دنیا ضمن کوشش برای ساخت و توسعه شهرها، تدابیر خاصی برای نگهداری و ایمنی خانه‌ها در مقابل اقوام غارتگر اندیشیده می‌شده است. در ازمنه‌ی قدیم اقدامات پدافند غیرعامل در برابر تهاجم‌های صورت گرفته، در ساخت قلعه‌ها، کهن دژها، شارستان‌ها، روضه‌ها، باروها و سنگرهای مستحکم دفاعی، ایجاد پناهگاه‌های مستحکم تجلی می‌یافت. پدافند غیرعامل به مجموعه‌ای از اقدامات غیرمسلحانه برای کاهش آسیب‌پذیری نیروی انسانی، شریان‌های حیاتی، تاسیسات حساس و سازه‌های مهم در برابر بارهای انفجار و تهدیدات احتمالی دشمن و بلایای طبیعی گفته می‌شود. با عنایت به این تعریف، هدف اصلی این پژوهش بررسی و تجزیه و تحلیل مؤلفه‌های ساختاری و معماری تأثیرگذار در الگوهای برنامه‌ریزی و طراحی مسکن و همچنین ملاحظات استراتژیک در مکان‌یابی کاربری‌ها در شهرک‌ها برای مقابله با آثار تهاجم نظامی دشمن و بلاهای طبیعی در مناطق مسکونی است. پژوهش حاضر از نوع کاربردی بوده و مبتنی بر مطالعات نوشتاری و کتابخانه‌ای از کتب و سایر منابع تألیف شده در حوزه‌ی راهبردهای شهری پدافند غیرعامل می‌باشد و رویکرد حاکم بر این پژوهش توصیفی-تحلیلی است. نتایج حاصل از پژوهش حاکی از آن است که می‌توان با اتخاذ تدابیر مناسب معماری ساختمان با رویکرد دفاعی منطبق با خصوصیات کالبدی و فضایی شهرها و به خصوص در مناطق مسکونی شهری ضمن ایجاد فضاهای زیبا و دلنشین و بدون لطمه زدن به عملکردها فضاها و همچنین بدون صرف هزینه‌های زیاد از شدت و گستردگی صدمات ناشی از حملات دشمن و حتی بلاهای طبیعی در هنگام بروز بحران کاست. به همین منظور ویژگی‌ها و ملاحظات راهبردی در حوزه‌ی معماری و شهرسازی که شهرک‌های مسکونی مستلزم ایجاد فضای شهری امن و کاهش تلفات و خسارات در مقابل حملات دشمن و بلای طبیعی می‌باشد، در این پژوهش بیان گردیده است.

واژه‌های کلیدی: پدافند غیرعامل، شهرک مسکونی، آمایش فضایی، بحران، بلاهای طبیعی